

Γ. Π Λ Α Τ Ω Ν

Ι Δ Ε Α Ι

Τ Ο Υ Π Λ Α Τ Ω Ν Ο Σ

Η Ι Δ Ε Α Τ Ο Υ Α Γ Α Θ Ο Υ Κ Α Ι Ο Ι Ε Ν Τ Η Ψ Υ Χ Η Λ Ο Γ Ο Ι

Ω Σ Τ Ο Υ Π Ε Ρ Β Α Τ Ι Κ Ο Ν Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν

Τ Ο Υ Α Ν Θ Ρ Ω Π Ο Υ

Ο Π Λ Α Τ Ω Ν Ω Σ Σ Υ Ν Τ Ε Λ Ε Σ Τ Η Σ

Τ Η Σ Κ Ο Π Ε Ρ Ν Ι Κ Ε Ι Ο Υ Σ Τ Ρ Ο Φ Η Σ

Ε Ν Τ Η Φ Ι Λ Ο Σ Ο Φ Ι Α

Ἐκδηλα καὶ φεγγοβόλα καὶ κτῆμα ἐς αἰεὶ τῆς ψυχῆς εἶναι τὰ σπέρματα τοῦ περιεχομένου τῆς ἐννοίας τοῦ ὑπερβατικοῦ περιβάλλοντος παρὰ τῷ ΠΛΑΤΩΝΙ¹ ἐν τῇ περὶ ἰδεῶν καὶ περὶ τῆς ἰδέας τοῦ Ἁγαθοῦ θεωρίᾳ αὐτοῦ.

---

1. BOREAS, THEOPHILOS, Das weltbildende Prinzip in der platonischen Philosophie. Leipzig 1899.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ὁ Δημιουργὸς ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ τοῦ Πλάτωνος. ΒΟΡΕΑ, ΘΕΟΦΙΛΟΥ, Ἀνάλεκτα, Τόμ. Γ', Ἐν Ἀθήναις 1940, σελ. 63 κ. ἐξ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ὁ Πλάτων καὶ τὰ μεγάλα ἰδεώδη τῆς ἀνθρωπότητος. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 22 (1947/1951) Τεῦχος Λόγων, σελ. 19 κ. ἐξ.

ΒΟΥΡΒΕΡΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Πλάτων. Βίος τοῦ Πλάτωνος. Συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος. Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου», Τόμ. 16, σελ. 7 - 21 καὶ 83 - 85.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Παιδιὰ καὶ Παιδεία. Ἐπιστημ. Ἐπετ. Φιλοσ. Σχολ. Πανεπ. Ἀθηνῶν, 6 (1955 - 1956), Ἀφιέρωμα εἰς Γεώργιον Χατζιδάκιν, σελ. 469 κ. ἐξ.

* * *

Ὁ ΠΛΑΤΩΝ (427 – 347 π.Χ.) διδάσκει ὅτι τὰ πολλὰ, τὰ καθ' ἕκαστον ὄντα, τὰ αἰσθητά, ὑπόκεινται εἰς ἀδιάρλειπτον μεταβολήν, εἶναι τὰ γινόμενα καὶ φθειρόμενα.

Αἱ ἰδέαι ὅμως εἶναι τὰ ὄντως ὄντα, τὰ καθ' αὐτὸ ὄντα, τὰ αἰεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχοντα.

Τὰ αἰσθητά εἶναι εἰδῶλα, ὁμοιώματα, σκιῶδεις ἀπεικονίσεις τῶν ἰδεῶν.

FRIEDLÄNDER, PAUL, Platon. Band. I. Seinswahrheit und Lebenswirklichkeit. Berlin 1954².

ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Πλάτων. Ἡ πνευματικὴ δημιουργία τοῦ Πλάτωνος. Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν «Ἡλίου», Τόμ. 16, σελ. 21 – 81.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Πλάτωνος Πολιτεία. Θεσσαλονίκη 1939.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ἡ ἔννοια τῆς ἀναιρέσεως τῶν ὑποθέσεων παρὰ Πλάτωνι. Πλάτων, 7 (1955) σελ. 179.

HOFFMANN, ERNST, Platon. Zürich 1950.

ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, Ἡ περὶ Ἰδεῶν θεωρία τοῦ Πλάτωνος. Ἐν Ἀθήναις 1908.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ἡ Ἠθικὴ Φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος. Ἐν σχέσει πρὸς τοὺς προδρόμους καὶ τὴν ἐπὶ τὰ μετέπειτα ἠθικὰ φιλοσοφήματα ἐπίδρασιν αὐτῆς. Ἐν Ἀθήναις 1913.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ἡ Φιλοσοφία τῶν Ἑλλήνων. Ἀνάλεκτα, Φιλοσοφικὰ καὶ Φιλολογικὰ. Ἀθῆναι 1939, σελ. 20 κ. ἐξ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Ἰδανικὰ καὶ Παιδεῖα. Ἐν Ἀθήναις 1949.

NATORP, PAUL, Platos Ideenlehre, 1903. 2. Aufl. 1921.

Ἑλληνικὴ μετάφρασις. Ἡ περὶ τῶν ἰδεῶν θεωρία τοῦ Πλάτωνος. Κατὰ μετάφρασιν ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΑΜΑΔΟΥ. Ἀθῆναι 1929.

PIEPER, JOSEF, Über den Philosophie Begriff Platons Köln 1955.

ΠΟΥΛΙΤΣΑ, ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ, Περὶ τῆς ἰδέας τῆς πολιτείας δικαίου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλησι. Πρακτ. Ἀκαδ. Ἀθην. 22 (1947/1951) σελ. 379 κ. ἐξ.

SCHILLING, KURT, Platon. Einführung in die Philosophie. 1948.

Τὰ καθ' ἕκαστον αἰσθητά, τὰ πολλὰ ὑπάρχουσι καὶ καθίστανται τοιαῦτα, οἷα εἶναι, διὰ τοῦ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον ὁμοειδέσι καὶ τῇ ἐννοίᾳ αὐτῶν διασκοπούμενου εἶδους, ὅπερ ὑπάρχει καθ' αὐτὸ ὡς οὐσία καὶ εἶναι ἢ ἰδέα.

* * *

Ἡ ἰδέα, εἶναι αὐτὸ τὸ εἶδος, ὅπερ εἶναι ἐν ἕκαστον, τὸ ὅποῖον διασκοποῦμεν περὶ ἕκαστα τὰ πολλὰ, εἰς ἃ δίδομεν τὸ αὐτὸ ὄνομα, ὑπάρχει δ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ κεχωρισμένον ἀπὸ τῶν καθ' ἕκαστον καὶ καθιστᾷ αὐτὰ τοιαῦτα, οἷα εἶναι καὶ γίνονται.

«Εἶδος γὰρ πού τι ἐν ἕκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλὰ, οἷς ταυτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν»¹.

Ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ εἶδος, αὐτὸ καθ' αὐτό, δι' οὗ πάντα τὰ αἰσθητά ὑπάρχουσι καὶ καθίστανται ὅ εἶναι, τοιαῦτα δηλαδή, οἷον εἶναι τὸ εἶδος, αὐτὸ τὸ εἶδος ὡς ἢ οὐσία, εἶναι ἢ ἰδέα, δι' ἧς τὰ καθ' ἕκαστον αἰσθητά εἶναι οἷα εἶναι.

SCHUHL, PIERRE-MAXIME, L'œuvre de Platon. Paris 1954.

SNELL, BRUNO, Die Entdeckung des Geistes. Studien zur Entstehung des europäischen Denkens bei den Griechen. Hamburg 1955³.

STENZEL, JULIUS, Platon der Erzieher. Leipzig 1928.

THEODORAKOPOULOS, JOHANNES, Platons Dialektik des Seins. *Heidelberger Abhandl. z. Philosoph. u. ihrer Gesch.* Hrsg. v. E. Hoffmann u. Heinrich Rickert, No 13 Tübingen 1927.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Φιλοσοφία τῆς Παιδείας. Ἀρχ. Φιλοσοφ. καὶ Θεωρ. τῶν Ἐπιστ. 2 (1930) σελ. 15 κ. ἐξ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Εἰσαγωγή στὸν Πλάτωνα. Ἐν Ἀθήναις 1947².

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, Πλάτωνος Φαῖδρος. Ἐν Ἀθήναις 1948.

VON WILAMOWITZ - MOELLENDORFF, ULRICH, Platon. I - II, Berlin 1919.— 1948⁴.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία I. 596 A.

Ἡ ἰδέα εἶναι ἡ κοινὴ οὐσία, ἣτις οὔσα τὸ αὐτὸ ἐπὶ πᾶσιν, τὸ εἶν ἄει ὄν, αὐτὸ ἕκαστον δ' ἔστιν, τὸ ὄν, ὑπάρχει καθ' ἑαυτήν, καὶ δι' αὐτῆς ὑπάρχουσι πάντα οἷα ὑπάρχουσιν.

«Ἐκεῖνο αὐτὸ τὸ εἶδος, ᾧ πάντα τὰ ὅσια ὀσιὰ ἔστιν; ἔφησθα γάρ που μιᾷ ἰδέᾳ τὰ τε ἀνόσια ἀνόσια εἶναι καὶ τὰ ὅσια ὅσια.

Ταύτην τοίνυν με αὐτὴν δίδαξον τὴν ἰδέαν, τίς ποτέ ἐστιν, ἵνα εἰς ἐκείνην ἀποβλέπων καὶ χρώμενος αὐτῇ παραδείγματι, ὁ μὲν ἂν τοιοῦτον ᾗ, ὧν ἂν ἦ σὺ ἢ ἄλλος τις πράττει, φῶ ὅσιον εἶναι, ὁ δ' ἂν μὴ τοιοῦτον, μὴ φῶ»¹.

Ἡ ἰδέα εἶναι ἡ οὐσία, καθ' ἣν γίνονται τὰ αἰσθητά, ἅπανα μετέχουσιν αὐτῆς, κοινωνοῦσιν αὐτῆς, αὕτη δέ οὐδεμίαν ὑφίσταται μεταβολὴν ἢ ἀλλοίωσιν ἢ ἄλλο τι πάθημα, ἀλλ' ὑπάρχει κεχωρισμένη, ἀεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχουσα οὐσία.

«ἐξαίφνης κατόψεταιί τι θαυμαστὸν τὴν φύσιν κ α λ ό ν... πρῶτον μὲν ἀεὶ ὄν καὶ οὔτε γιγνόμενον οὔτε ἀπολλύμενον, οὔτε αὐξανόμενον οὔτε φθῖνον, ... ἀλλ' αὐτὸ καθ' αὐτὸ μεθ' αὐτοῦ μονοειδές ἀεὶ ὄν, τὰ δὲ ἄλλα πάντα καλὰ ἐκείνου μετέχοντα τρόπον τινὰ τοιοῦτον, οἷον γιγνομένων τε τῶν ἄλλων καὶ ἀπολλυμένων μηδὲν ἐκεῖνο μήτε τι πλέον μήτε ἔλαττον γίγνεσθαι, μηδὲ πάσχειν μηδέν»².

Αὐτὸ τὸ ἀεὶ ὄν, τὸ αὐτὸ καθ' αὐτὸ μεθ' αὐτοῦ μονοειδές ἀεὶ ὄν, τὸ καθ' αὐτὸ ὄν, τὸ ὄντως ὄν, εἶναι ἡ ἰδέα.

Ἡ ἰδέα, κατὰ ταῦτα, εἶναι ἡ κοινὴ καὶ ἡ αὐτὴ ἐπὶ πᾶσιν, ἀμέριστος καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχουσα οὐσία³ ἀναλλοίωτος καὶ ἀίδιος.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Εὐθύφρων 6 D – E.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Συμπόσιον 210 E. 211 A – B.

3. ΠΛΑΤΩΝ. Τίμαιος 35 A.

Ἡ ἰδέα εἶναι « οὐσία ὄντως οὐσα », εἶναι ἄνευ χρώματος καὶ σχήματος καὶ δὲν δύναται τις νὰ ἐγγίση αὐτήν. Αὕτη εἶναι μόνον θεατὴ ὑπὸ τοῦ νοῦ ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ, ἐνθα ὑπάρχει αἰεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχουσα οὐσία, οὐσία ὄντως οὐσα.

« Ἡ γὰρ ἀχρωμάτος τε καὶ ἀσχημάτιστος καὶ ἀναφῆς οὐσία ὄντως οὐσα, ψυχῆς κυβερνήτη μόνῳ θεατῇ νῶ, περὶ ἣν τὸ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης γένος, τοῦτον ἔχει τὸν τόπον »¹.

Ὁ τόπος οὗτος ἐνθα ὑπάρχουσιν αἱ ἰδέαι εἶναι ὁ ὑπερουράνιος τόπος² πέρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ὑπουρανίου ἀψίδος.

Ὁ Θεὸς « ἐλαύνων πτηνὸν ἄρμα » καὶ θεωρήσας τὰ ἐν τῷ οὐρανοῦ, ἐνθα πολλαὶ καὶ μακάριαι θεαὶ καὶ διέξοδοι, πορεύεται πρὸς ἄκραν ὑπὸ τὴν ὑπουράνιον ἀψίδα, ἥτοι πρὸς τὸ κοῖλον τῆς ἀψίδος τοῦ οὐρανοῦ, καὶ στήσας ἐπὶ τῷ οὐρανοῦ νώτῳ, ἥτοι ἐπὶ τοῦ κυρτοῦ τῆς ἀψίδος τοῦ οὐρανοῦ, θεωρεῖ τὰ ἔξω τοῦ οὐρανοῦ, ὅποτε θεωρεῖ ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ τὰ ἀληθῆ καὶ καθορᾶ τὰς ἰδέας.

« Ἐν δὲ τῇ περιόδῳ καθορᾶ μὲν αὐτὴν δικαιοσύνην, καθορᾶ δὲ σωφροσύνην, καθορᾶ δὲ ἐπιστήμην, οὐχ ἧ γένεσις πρόσεστιν, οὐδ' ἦ ἐστὶ που ἑτέρα ἐν ἑτέρῳ οὐσα ὧν ἡμεῖς νῦν ὄντων καλοῦμεν, ἀλλὰ τὴν ἐν τῷ ὄντι ὄντως ἐπιστήμην οὐσαν. Καὶ τᾶλλα ὡσαύτως τὰ ὄντα ὄντως θεασαμένη καὶ ἐστιαθεῖσα, δῶσα πάλιν εἰς τὸ εἶσω τοῦ οὐρανοῦ, οἴκαδε ἦλθεν »³.

Αἱ ψυχαὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῷ προτέρῳ αὐτῶν βίῳ ὡς καθαρὰὶ ψυχαὶ ὑπάρχουσαι καὶ

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαῖδρος 247 C.

2. Αὐτόθι.

3. Αὐτόθι 247 D – E.

διατρίβουσαι ἐν τῷ οὐρανῷ, συνακολουθοῦσι τῷ Θεῷ κατὰ τὴν περιφορὰν καὶ καθορῶσι καὶ αὐταί, ἐκάστη, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, τὰ ὄντα, τὰς ἰδέας.

Καὶ ἡ μὲν ἄριστα τῷ Θεῷ ἐπομένη καὶ εἰκασμένη καθαρά ψυχὴ, συμπεριηχέθη τὴν περιφορὰν θορυβουμένη ὑπὸ τῶν ἵππων τοῦ ἄρματος «καὶ μόγεις καθορῶσα τὰ ὄντα· ἡ δὲ τότε μὲν ἤρεν, τότε δ' ἔδυν, βιαζομένων δὲ τῶν ἵππων τὰ μὲν εἶδε, τὰ δ' οὐ. Αἰ δὲ δὴ ἄλλαι, γλιχόμεναι μὲν ἅπασαι τοῦ ἄνω, ἔπονται, ἀδυνατοῦσαι δὲ ὑποβρούχαι συμπεριφέρονται, πατοῦσαι ἀλλήλας καὶ ἐπιβάλλουσαι, ἑτέρα πρὸ τῆς ἑτέρας πειρωμένη γενέσθαι.

Θόρυβος οὖν καὶ ἄμιλλα καὶ ἰδρώς ἔσχατος γίνεται, οὐδὲ κακία ἠνιόχων πολλαὶ μὲν χωλεύονται, πολλαὶ δὲ πολλὰ πτερὰ θραύονται. Πᾶσαι δὲ πολὺν ἔχουσαι πόνον, ἀτελεῖς τῆς τοῦ ὄντος θεῆας ἀπέρχονται, καὶ ἀπελθοῦσαι τροφῇ δοξαστῆι χρωῶνται. Οὐδὲ δὴ ἔνεχ' ἡ πολλὴ σπουδὴ τὸ ἀληθείας ἰδεῖν πεδίον οὐδ' ἐστίν, ἢ τε δὴ προσήκουσα ψυχῆς τῷ ἀρίστῳ νομῆ ἐκ τοῦ ἐκεῖ λειμῶνος τυγχάνει οὐσα, ἢ τε τοῦ πτεροῦ φύσις, ᾧ ψυχὴ κουφίζεται, τούτῳ τρέφεται»¹.

* * *

Αἱ ἰδέαι, κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς πράγμασιν, οὐδ' εἶναι ἀπλῶς ἔννοιαι, διανοήματα τοῦ νοῦ ἡμῶν ἢ τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὑπάρχουσι κεχωρισμέναι ἀπὸ τῶν πραγμάτων, οὐσίαι καθ' ἑαυτὰς ὑπάρχουσαι ἐν ὑπερουρανίῳ τόπῳ, ὄντα ἀεὶ αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ ὑπάρχοντα καὶ ἀεὶ κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχοντα, τὰ ὄντως ὄντα.

Αἱ ἰδέαι εἶναι αἰ ποιητικαὶ καὶ δημιουργικαί.

1. Λύτθι 248 Α - C.

τῶν ὄντων αἰτίαι, τὰ πρότυπα καὶ τὰ παραδείγματα, καθ' ἃ ὑπάρχουσι τὰ αἰσθητά, ἅτινα μετέχουσιν αὐτῶν καὶ κοινωνοῦσιν αὐτοῖς.

« Εἶναι τι καλὸν αὐτὸ καθ' αὐτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα καὶ τᾶλλα πάντα... φαίνεται γάρ μοι, εἴ τί ἐστιν ἄλλο καλὸν πλὴν αὐτὸ τὸ καλόν, οὐδὲ δι' ἓν ἄλλο καλὸν εἶναι ἢ διότι μετέχει ἐκείνου τοῦ καλοῦ... εἴαν τις μοι λέγῃ, διότι καλόν ἐστιν ὄτιον, ... οὐκ ἄλλο τι ποιεῖ αὐτὸ καλόν ἢ ἢ ἐκείνου τοῦ καλοῦ εἴτε παρουσία εἴτε κοινωνία (εἴτε) ὅπη δὴ καὶ ὅπως προσγενομένη· οὐ γὰρ ἔτι τοῦτο δισχυρίζομαι, ἀλλ' ὅτι τῷ καλῷ πάντα τὰ καλὰ γίγνεται καλά... Καὶ μεγέθει ἄρα τὰ μεγάλα μεγάλα καὶ τὰ μείζω μείζω, καὶ σμικρότητι τὰ ἐλάττω ἐλάττω ; »¹.

* * *

Ἡ ὑπάτη τῶν ἰδεῶν, ἣτις « πρεσβεία καὶ δυνάμει »² ὑπερέχει τῶν ἄλλων καὶ εἶναι « ἐπέκεινα τῆς οὐσίας » εἶναι ἢ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ.

Ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι τὸ μέγιστον μάθημα³, τὸ μέγιστον καὶ μάλιστα προσῆκον μάθημα, εἶναι τὸ τέλος τῆς παιδείας.

Ἡ ἰδέα τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι αἰτία ἐπιστήμης καὶ ἀληθείας.

« Τοῦτο τοίνυν τὸ τὴν ἀλήθειαν παρέχον τοῖς γινωσκομένοις καὶ τῷ γινώσκοντι τὴν δύναμιν ἀποδιδὸν τὴν τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέαν φάθι εἶναι, αἰτίαν δ' ἐπιστήμης οὖσαν καὶ ἀληθείας ὡς γινωσκομένης μὲν διανοοῦ, οὕτω δὲ καλῶν ἀμφοτέ-

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 100 B – E.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία 5' 509 B.

3. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία 5' 504 D. 505 A.

ρων ὄντων γνώσεώς τε καὶ ἀληθείας, ἄλλο καὶ κάλλιον ἔτι τούτων ἠγούμενος αὐτὸ ὀρθῶς ἠγήσει»¹.

Ἄλλὰ τὸ κυριώτατον πάντων ἡ ἰδέα τοῦ Ἄγαθοῦ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ εἶναι καὶ τῆς οὐσίας τῶν ὄντων.

«Καὶ τοῖς γινωσκομένοις τοίνυν μὴ μόνον τὸ γινώσκεισθαι φάναι ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ παρεῖναι, ἀλλὰ καὶ τὸ εἶναι τε καὶ τὴν οὐσίαν ὑπ' ἐκείνου αὐτοῖς προσεῖναι»².

Ἐπὶ τούτοις ἡ ἰδέα τοῦ Ἄγαθοῦ εἶναι αἰτία πάντων τῶν ὀρθῶν καὶ τῶν καλῶν εἰς πάντα.

«Ἐν τῷ γνωστῷ τελευταία ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ἰδέα καὶ μόγις ὀρθῶσαι, ὀφθειῖσα δὲ συλλογιστέα εἶναι ὡς ἄρα πᾶσι πάντων αὐτῆ ὀρθῶν τε καὶ καλῶν αἰτία, ἔν τε ὀρατῷ φῶς καὶ τὸν τούτου κύριον τεκοῦσα, ἔν τε νοητῷ αὐτῆ κυρία ἀλήθειαν καὶ νοῦν παρασχομένη, καὶ ὅτι δεῖ ταύτην ἰδεῖν τὸν μέλλοντα ἐμφρόνως πράξειν ἢ ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ»³.

Ἐπομένως ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος μέλλει νὰ πράττῃ μετὰ φρονήσεως, εἴτε ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ βίῳ, εἴτε ἐν τῷ δημοσίῳ, πρέπει νὰ ἀναχθῆ εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην τοῦ ἀγαθοῦ, νὰ ἴδῃ αὐτὴν καὶ ἐπομένως νὰ γνωρίσῃ αὐτὴν καὶ καταυγασθεῖς νὰ κατευθυνθῆ ὑπ' αὐτῆς.

* * *

Ἡ ἰδέα τοῦ Ἄγαθοῦ εἶναι τὸ ὄν, τὸ παντελῶς ὄν⁴.

«Τί δὲ πρὸς Διός; ὡς ἀληθῶς κίνησιν καὶ ζωὴν καὶ ψυχὴν καὶ φρόνησιν ἢ ῥαδίως πεισθησόμεθα τῷ παντε-

1. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Σ' 508 E.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Σ' 509 B.

3. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Ζ' 517 B – C.

4. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Ε' 477 A.

λῶς ὄντι μὴ παρῆναι, μηδὲ ζῆν αὐτὸ μηδὲ φρονεῖν, ἀλλὰ σεμνὸν καὶ ἄγιον, νοῦν οὐκ ἔχον, ἀκίνητον ἔστος εἶναι ; ...

Ἄλλὰ δῆτα νοῦν μὲν καὶ ζωὴν καὶ ψυχὴν ἔχειν, ἀκίνητον μέντοι τὸ παράπαν ἔμψυχον ὄν ἑστάναι ; ...

Τὸ κατὰ ταῦτα καὶ ὡσαύτως καὶ περὶ τὸ αὐτὸ δοκεῖ σοι χωρὶς στάσεως γενέσθαι ποτ' ἂν ; Οὐδαμῶς ...

Τῷ δὴ φιλοσόφῳ καὶ ταῦτα μάλιστα τιμῶντι πᾶσα, ὡς ἔοικεν, ἀνάγκη διὰ ταῦτα, μήτε τῶν ἐν ἧ καὶ τὰ πολλὰ εἶδη λεγόντων τὸ πᾶν ἑστηκὸς ἀποδέχεσθαι, τῶν τε αὖ πανταχῆ τὸ ὄν κινούντων μηδὲ τὸ παράπαν ἀκούειν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν παίδων εὐχὴν (ὅσα ἀκίνητα καὶ κεκινημένα) τὸ ὄν τε καὶ τὸ πᾶν ξυναμφοτέρα λέγειν »¹.

* * *

Τοῦτο τὸ παντελῶς ὄν, τὸ σεμνὸν καὶ ἄγιον, τὸ ἔχον νοῦν καὶ ζωὴν καὶ ψυχὴν, τὸ ἀκίνητον ἔμψυχον ὄν κινούμενον εἶναι ἢ ἰδέα τοῦ Ἄγαθοῦ, ὁ Θεός.

Ὁ Θεός εἶναι ἐπέκεινα οὐσίας. Ὁ Θεός ὡς ἡ ἰδέα τοῦ Ἄγαθοῦ παρέχει τὸ εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν εἰς τὰ ὄντα καὶ « αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον », ὅπερ εἶναι ἢ ἰδέα « φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τᾶλλα πάντα πεποίηκεν »².

Εἶναι, κατὰ ταῦτα, ὁ ποιητής, ὁ Δημιουργός.

Εἶναι τὸ ἀκίνητον ἔμψυχον ὄν κινούμενον, ὅπερ ἐποίησε τὰ ὄντα οὕτως, ὥστε φύσει νὰ ὑπάρχωσι καὶ νὰ γίνωνται, οἷα εἶναι, κατὰ τὰς ἰδέας.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Σοφιστής 248 E – 249 D.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία I 598 A. 597 D.

* * *

« Πᾶσα μὲν ἀνθρώπου ψυχὴ φύσει θεάται τὰ ὄντα »¹.

Φύσει λοιπὸν ἐλκόμενὴ ἡ ψυχὴ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ, ἐν τῷ οὐρανῷ, συμπορευομένη μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ξυνοπαδὸς αὐτοῦ γενομένη συμπεριηχέθη τὴν περιφορὰν καὶ ἐθεάσατο τὰς ἰδέας ἐν τῷ ὑπερουρανίῳ τόπῳ οὕτως, ὥστε οἶονεῖ ἐστιαθεῖσα ἐγεύσατο αὐτῶν καὶ ἐγένετο μεστή αὐτῶν.

Ἦδη, ἐν τῷ νῦν βίῳ, ἡ ψυχὴ ὡσάκις βλέπει τὰ αἰσθητά, κινεῖται, καὶ ἐκ πολλῶν αἰσθήσεων συμπορεύεται τῷ λόγῳ καὶ διὰ τῆς συναίρεσεως αὐτῶν διὰ τοῦ λογισμοῦ ἀνάγεται εἰς ἓν.

Τοῦτο εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡ ψυχὴ συμπορευθεῖσα μετὰ τοῦ θεοῦ, ὑπεριδοῦσα τὰ ὅσα λέγομεν ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἀναχθεῖσα εἰς τὸ ὄν ὄντως, ἐθεάσατο διὰ τοῦ νοῦ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ καὶ οὕτινος ἤδη ἀναμιμνήσκειται καὶ ὅπερ εἶναι ἡ ἰδέα.

Κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, πᾶσα ψυχὴ ἐθεάσατο τὰς ἰδέας ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ· δὲν δύναται ὅμως εὐκόλως νὰ ἀναμιμνήσκηται αὐτῶν πᾶσα ψυχὴ. Διότι, ὡς ἐξετέθη ἤδη, ἐκ τῶν ψυχῶν ἄλλαι μὲν τότε ἐπ' ὀλίγον χρόνον εἶδον τὰ ἐκεῖ, ἄλλαι δὲ ἐκ τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν ἐν τῷ νῦν βίῳ ἐδυστύχησαν καὶ διατελοῦσιν ἐν λήθῃ. Ὀλίγαι εἶναι αἱ ψυχαί, ἐν αἷς ὑπάρχει ἰκανῶς ἐνοῦσα ἡ μνήμη ἐκείνων καὶ ἐπομένως εὐχερεστέρα αὐτοῖς ἡ ἀνάμνησις.

Αἱ ψυχαὶ αὗται, ὅταν ἴδωσιν ἐν τῷ νῦν βίῳ ὁμοίωμά τι τῶν ἐκεῖ, ἐκπλήττονται καὶ γίνονται ἐκτὸς ἑαυτῶν. Τοὺς συμβαίνει κάτι, τὸ ὁποῖον δὲν δύνανται νὰ κατανοήσωσιν τί εἶναι, διότι ἀδυνατοῦσι νὰ διαισθανθῶσι τί ἀκριβῶς εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον γίνεται εἰς αὐτάς.

---

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαῖδρος 249 E.

Τότε ἀκριβῶς, ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ καθαρεύωσιν ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ νὰ γίνωνται αὐταὶ μεθ' ἑαυτῶν, τότε γίνεται εἰς αὐτὰς ἐνεργὸς ἡ μνήμη ἐκείνων, τὰ ὅποια ἐθεάσαντο ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ καὶ συντελεῖται ἡ ἀνάμνησις καὶ ἀνακύπτουσιν οἱ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι.

Ἡ ψυχὴ, κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, ὡςάκις βλέπει τὰ αἰσθητὰ καὶ ἀναχωρῆσιν εἰς ἑαυτὴν καὶ ἀθροισθῆ εἰς ἑαυτήν, ἀναμιμνήσκεται τῶν ἰδεῶν. Τότε πτεροῦται καὶ καταλαμβάνεται ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις εἶναι ὁ ἄριστος, ἀληθὴς τις μανία, ἣτις ἐκδηλοῦται ὡς ἀκατάσχετος ἔρως πρὸς τὰς ἰδέας, ὡς ὁρμὴ καὶ ἀδιάλειπτος τάσις καὶ ἔφεσις, ἵνα μετ' ἐκείνων γίγνηται.

Ἡ ψυχὴ, κατὰ ταῦτα, ἀναμιμνησκομένη τῶν ἰδεῶν καὶ ἐνθουσιῶσα ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ἐφέσει καὶ ἐνεργείᾳ αὐτῆς, ἵνα μετ' ἐκείνων γίγνηται, ἀναλαμβάνει αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ ἐπιστήμην, ἣτοι ἀναλαμβάνει αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ τὴν ἐνοῦσαν ἐν ἑαυτῇ ἐπιστήμην.

«Ἀναλαμβάνομεν τὰς ἐπιστήμας, ἃς ποτε καὶ πρὶν εἶχομεν, ἄρ' οὐχ ὁ καλοῦμεν μανθάνειν οἰκείαν ἐπιστήμην ἀναλαμβάνειν ἂν εἴη; τοῦτο δὲ πού ἀναμιμνήσκεισθαι λέγοντες ὀρθῶς ἂν λέγοιμεν;»¹.

«Ἡμῖν ἡ μάθησις οὐκ ἄλλο τι ἢ ἀνάμνησις τυγχάνει οὔσα, καὶ κατὰ τοῦτον ἀνάγκη πού ἡμᾶς ἐν προτέρῳ τινὶ χρόνῳ μεμαθηκέναι, ἃ νῦν ἀναμιμνησκόμεθα. τοῦτο δὲ ἀδύνατον, εἰ μὴ ἦν πού ἡμῶν ἡ ψυχὴ, πρὶν ἐν τῷδε τῷ ἀνθρωπίνῳ εἶδει γενέσθαι»².

Οὕτως ἡ ψυχὴ ἀναμιμνησκομένη καὶ ἀναλαμβάνουσα αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ ἐπιστήμην νοεῖ τὰς ἰδέας καὶ γινώσκει αὐτὰς

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 75 Ε.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 72 Ε. Περβλ. Μένων 81 C. Φαῖδρος 249 C.

καὶ τὴν ἐνοῦσαν ἐν αὐτῇ δύναμιν πτεροῖ καὶ δυναμοῦται καὶ διατελεῖ κεκτημένη ἐνεργὸν συνείδησιν τῶν ἰδεῶν.

Κατ' ἀκολουθίαν ἡ ψυχὴ διὰ τῶν ἰδεῶν ἐρμηνεύει τὰ αἰσθητὰ καὶ βλέπουσα πρὸς τὰς ἰδέας ποιεῖ καὶ δημιουργεῖ καὶ κατευθύνεται κατὰ τὸ πράττειν ἐν τῷ βίῳ.

Οὕτως αἱ ἰδέαι ὑπάρχουσαι αἰεὶ αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς κατὰ ταῦτά ἐν ὑπερουρανίῳ τόπῳ καὶ διασκοπηθεῖσαι ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ, ἀνακλύπτουσιν ἐν τῇ συνείδησει τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναβιοῦσι καὶ ὑπάρχουσιν ὡς οἱ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι ἐνεργοὶ ἐν αὐτῇ.

Οἱ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι εἶναι εἰκόνας τῶν ἰδεῶν, καὶ συναποτελοῦσι τὴν εἰκόνα τοῦ ἀληθοῦς καὶ πραγματικοῦ κόσμου, τοῦ κόσμου τῶν ἰδεῶν.

Ἐκ τῆς εἰκόνας ταύτης τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λόγων κατευθύνεται ὁ ἄνθρωπος πολλῶ μᾶλλον εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἢ ὑπὸ τῆς εἰκόνας, τὴν ὁποῖαν παρέχουσι τὰ αἰσθητὰ, ἅτινα εἶναι εἰδωλά.

Κατ' ἀκολουθίαν ἐκ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ λόγων ἀπεικάζομεν τὰ αἰσθητὰ, οἷα εἶναι καὶ γίνονται.

Οὕτως ὄχι τὰ αἰσθητὰ, ἀλλὰ οἱ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι ἀποτελοῦσι τὸ ἄμεσον καὶ ἐνεργὸν πεδῖον, ὅπερ εἶναι ἡ εἰκὼν τοῦ τῆς ἀληθείας πεδίου¹, τοῦ πεδίου τῶν ἰδεῶν, ἐκείνου τὸ ὁποῖον εἶδέ ποτε ἡ ψυχὴ καὶ ἤδη ἀναμιμνήσκειται τούτου. Ἐν τῷ πεδίῳ τούτῳ πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀνθυφίσταται καὶ νὰ κινῆται καὶ ἐξ αὐτοῦ νὰ κατευθύνηται, ἵνα δύνηται νὰ θεωρῇ τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα καὶ εὐρίσκη τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων καὶ τὴν ἀλήθειαν.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαῖδρος 248 B.

* * *

Ὁ ΠΛΑΤΩΝ ἐξετάζων τὸ πρόβλημα « πότε ἡ ψυχὴ τῆς ἀληθείας ἀπτεται ; »¹ ἰσχυρίζεται ὅτι, ὅταν ἡ ψυχὴ χρησιμοποιοῖ τὸ σῶμα διὰ νὰ ἐξετάσῃ τι, εἴτε διὰ τῆς ὀράσεως, εἴτε διὰ τῆς ἀκοῆς, εἴτε δι' ἄλλης τινὸς αἰσθήσεως, τότε ἡ ψυχὴ ἐξαπατᾶται, ἔλκεται ὑπὸ τοῦ σώματος εἰς τὰ οὐδέποτε κατὰ ταῦτα ὡσαύτως ἔχοντα, εἰς τὰ μεταβλητὰ καὶ ῥέοντα, τὰ αἰσθητά.

Ἡ ψυχὴ πλανᾶται ἀτελευτήτως ἐξετάζουσα τὰ αἰσθητά καὶ ἐν τῇ πλάνῃ ταύτῃ ταραττεται καὶ ἰλιγγιᾶ καὶ καθίσταται ὡσπερ μεθύουσα, διότι ἔρχεται εἰς συνάφειαν μετὰ τῶν αἰσθητῶν, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἄλλως τε καὶ διότι ἡ διὰ τῶν ὀμμάτων ἀντίληψις καὶ σκέψις εἶναι μεστὴ ἀπάτης.

Ἡ ψυχὴ, λοιπόν, κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, θεωροῦσα τὰ αἰσθητά ἀποκάμνει, ἐφ' ὅσον δὲν δύναται ἐξ αὐτῶν νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Πείθεται λοιπόν ἡ ψυχὴ νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῶν αἰσθητῶν, ὅποτε ἐπιστρέφει εἰς ἑαυτήν.

Ἡ ψυχὴ ἐπιστρέφουσα εἰς ἑαυτήν, καθ' αὐτὴν πανταχόθεν ἐκ τοῦ σώματος συναγείρεται καὶ ἀθροίζεται, συλλέγεται αὐτὴ εἰς ἑαυτήν, καθαρεῦει ἀπὸ τοῦ σώματος,

« οἶχεται εἰς τὸ καθαρὸν »².

Τοῦτο συντελεῖται, ὅταν ἡ ψυχὴ « μάλιστα αὐτὴ καθ' αὐτὴν γίγνηται ἐῷσα χαίρειν τὸ σῶμα καί, καθ' ὅσον δύναται, μὴ κοιωνοῦσα αὐτῷ μηδ' ἀπτομένη ὀρέγεται τοῦ ὄντος »³.

Ἐν τῇ τάσει ταύτῃ, τῇ ὀρέξει τοῦ ὄντος, ἡ ψυχὴ αὐτὴ καθ' αὐτὴν σκοπεῖ, ὅποτε « ὅτι ἂν νοήσῃ αὐτὴ

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 65 B.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 79 D.

3. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 65 C.

καθ' αὐτήν, αὐτὸ καθ' αὐτὸ τῶν ὄντων»¹, αὐτὸ μόνον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν.

Ἐπομένως εἰς ἐκεῖνο μόνον δύναται νὰ πιστεύῃ «ὁ αὐτὴ [καθ' αὐτὴν αὐτὸ καθ' αὐτὸ] ὁρᾷ νοητόν τε καὶ αἰδέες»².

Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, ἐφ' ὅσον βλέπει πρὸς τὰ πράγματα, πρὸς τὰ αἰσθητά, καὶ ἐπιχειρεῖ διὰ τῶν ὀμμάτων καὶ διὰ μιᾶς ἐκάστης τῶν ἄλλων αἰσθήσεων νὰ ἐρμηνεύσῃ αὐτά, ὅχι μόνον δὲν δύναται νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ἐκ τῆς πλάνης καὶ τοῦ ἰλίγγου καὶ τῆς ταραχῆς, τὴν ὁποῖαν ὑφίσταται, κινδυνεύει νὰ τυφλωθῇ κατὰ τὴν ψυχὴν.

Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παιδευθῇ ἐγκαίρως, νὰ ὀδηγηθῇ καὶ νὰ κατευθυνθῇ ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας καὶ νὰ ἐθισθῇ.

Τὰ αἰσθητά δὲν εἶναι τὰ πραγματικὰ ὄντα, ἀλλ' εἰδωλα καὶ ὁμοιώματα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀναζητηθῇ καὶ νὰ ἀνεύρη τις τὴν ἀλήθειαν, οὐδ' εἶναι δυνατόν ἐξ αὐτῶν νὰ ἀναχθῇ εἰς αὐτήν. Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀφορμᾶται ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν, ἀλλὰ ὀφείλει νὰ μὴ ἐμμένῃ εἰς αὐτά, νὰ ἀναχωρῇ ἐξ αὐτῶν καὶ νὰ φεύγῃ εἰς τὸ καθαρὸν καὶ αἰεὶ ὄν, νὰ καταφεύγῃ εἰς τὸ οἰκεῖον, νὰ ἐπιστρέφῃ δηλαδὴ εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀθροιζόμενος ἐν ἑαυτῷ νὰ σκοπῇ ἐν ἑαυτῷ καὶ θεωρῶν τοὺς ἐν τῇ ψυχῇ λόγους νὰ ἀναζητηθῇ τὴν ἀλήθειαν.

«Ἀπείρηκα τὰ ὄντα σκοπῶν . . . καὶ ἔδεια, μὴ παντάπασι τὴν ψυχὴν τυφλωθείην βλέπων πρὸς τὰ πράγματα τοῖς ὀμμασι καὶ ἐκάστη τῶν αἰσθήσεων ἐπιχειρῶν ἄπτεσθαι αὐτῶν.

Ἔδοξε δὴ μοι χρῆναι εἰς τοὺς λόγους κατα-

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 83 B.

2. Αὐτόθι.

φυγόντα ἐν ἐκείνοις σκοπεῖν τῶν ὄντων τὴν ἀλήθειαν»¹.

Οἱ ἐν τῇ ψυχῇ λόγοι, οἱ λόγοι, οἵτινες ἀνακύπτουσιν ἐνυπάρχοντες ἐν τῇ ψυχῇ, ἐφ' ὅσον αὕτη σκοπεῖ αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ καὶ καθ' αὐτὴν γίγνεται καὶ ἀναμιμνήσκεται, αἱ ιδέαι δηλαδή, ὧν ἀναμιμνήσκεται ἡ ψυχὴ, εἶναι, κατὰ τὸν ΠΛΑΤΩΝΑ, τὸ ἀληθὲς πεδῖον, τὸ πεδῖον ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀναζητῇ τὴν ἀλήθειαν.

Ἐπομένως οὐχὶ οἱ ἐξωτερικοὶ ὄροι, οἱ ὄροι τῶν αἰσθητῶν, ἀλλ' οἱ ἐσωτερικοὶ ὄροι τῶν λόγων τῆς ψυχῆς, οἱ ὄροι τῶν λόγων τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, οἱ ὄροι τῶν ιδεῶν, τὸ ἀληθὲς πεδῖον, ἐνθα αἱ ιδέαι, εἶναι οἱ ὄροι καὶ τὸ πεδῖον, ἐν τοῖς ὁποίοις πρέπει νὰ ἀναζητῆται ἡ ἀλήθεια.

Κατὰ τοὺς ὄρους αὐτοὺς τοὺς ἐσωτερικοὺς, τοὺς ὄρους τῶν λόγων, τοὺς ὄρους τῆς οὐσίας, πρέπει νὰ ὑπάρχωσι τὰ αἰσθητά, τὰ ὁποῖα κατ' αὐτοὺς ὑπάρχουσι καὶ γίνονται οἷα εἶναι.

« ἔστι . . . καλόν τε καὶ ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἡ τοιαύτη οὐσία, καὶ ἐπὶ ταύτην τὰ ἐκ τῶν αἰσθήσεων πάντα ἀναφέρομεν ὑπάρχουσαν πρότερον ἀνευρίσκοντες ἡμετέραν οὕσαν καὶ ταῦτα ἐκείνη ἀπεικάζομεν »².

Πράγματι δὲ κατὰ τοὺς ὄρους τούτους τῶν λόγων τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, τῆς οὐσίας δηλαδή τὴν ὁποῖαν ἀνευρίσκομεν ἐν ἡμῖν ὡς ἡμετέραν καὶ ὡς ὑπάρχουσαν πρότερον, ἀπεικάζομεν τὰ αἰσθητά καὶ παριστῶμεν τὸ εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν.

* * *

Ἄλλ' ἡ θεμελιώδης αὕτη στροφή καὶ κατεύθυνσις τοῦ ἀνθρώπου πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἀληθείας ἐπιδιώκεται ὑπὸ

1. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 99 D – E.

2. ΠΛΑΤΩΝ. Φαίδων 76 D – E.

τοῦ ΠΛΑΤΩΝΟΣ οὐχὶ ἀπλῶς πρὸς συλλογὴν γνώσεων, ἀλλὰ κυρίως διότι δι' αὐτῆς ἐπιδιώκεται ἡ θεμελιώδης καὶ καθολικὴ ἐσωτερικὴ μεταστροφή τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐπιδιώκεται δὲ τοῦτο τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον κατ' ἀκολουθίαν πρὸς αὐτὴν καὶ ἐπ' αὐτῆς ὡς βάσεως θὰ συντελεσθῇ ἡ ἀληθῆς ἀγωγὴ καὶ παιδεία τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ ἐπιδιωχθῇ περαιτέρω ἡ δλοκλήρωσις αὐτῆς καὶ δι' αὐτῆς ἡ τελείωσις τοῦ ἀνθρώπου.

Οὕτως ὁ ΠΛΑΤΩΝ ἐπιδιώκει θεμελιώδη καὶ καθολικὴν ἐσωτερικὴν μεταστροφήν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἦτοι « ταύτην τὴν ἐνοῦσαν ἐκάστου δυνάμιν ἐν τῇ ψυχῇ καὶ τὸ ὄργανον, ᾧ καταμανθάνει ἕκαστος, οἷον εἰ ὄμμα μὴ δυνατόν ἦν ἄλλως ἢ ξὺν ὄλῳ τῷ σώματι στρέφειν πρὸς τὸ φανὸν ἐκ τοῦ σκοτώδους, οὕτω ξὺν ὄλῳ τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ γιγνομένου περιακτέον εἶναι, ἕως ἂν εἰς τὸ ὄν καὶ τοῦ ὄντος τὸ φανότατον δυνατὴ γένηται ἀνασχέσθαι θεωμένη· τοῦτο δ' εἶναι φάμεν τ' ἀγαθόν »¹.

Ἐπιδιώκει, κατὰ ταῦτα, ὁ ΠΛΑΤΩΝ τὴν θεμελιώδη τροπὴν τῆς ἐνούσης ἐν τῇ ψυχῇ ἐκάστου ἀνθρώπου δυνάμεως καὶ τῆς ὅλης ψυχῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου καθόλου, ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν, « ἐκ τοῦ γιγνομένου », εἰς τὰς ἰδέας, « εἰς τὸ ὄν », εἰς τοὺς ἐν τῇ ψυχῇ λόγους καὶ ἐκ τῶν λόγων τούτων εἰς τὸν ἐρρωμενέστατον πάντων, εἰς « τοῦ ὄντος τὸ φανότατον », εἰς τὸ ἀγαθόν, εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ ἀγαθοῦ, ἥτις παρέχει τὸ εἶναι καὶ τὴν οὐσίαν εἰς τὰ ὄντα καὶ καταξιώνει αὐτὰ καὶ τὸν βίον καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου, καθιστῶσα αὐτὸν τέλειον.

Οὕτως ὁ ΠΛΑΤΩΝ ἐπεδίωξε καθολικωτέραν στροφήν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν εἰς τοὺς ἐν τῇ ψυχῇ λόγους καὶ δι' αὐτῶν

1. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Ζ 518 C.

εἰς τὰς ἰδέας καὶ δὴ τὴν ἰδέαν τοῦ Ἀγαθοῦ, ἐπεδίωξε δηλαδὴ καθολικὴν καὶ θεμελιώδη στροφὴν τῆς φιλοσοφίας.

Ἡ στροφή αὕτη τῆς Φιλοσοφίας, ἣτις ἐπεδιώχθη καὶ συνετελέσθη ὑπὸ τοῦ ΠΛΑΤΩΝΟΣ, εἶναι θεμελιώδους στροφὴ τῆς φιλοσοφίας, δύναται δὲ νὰ λεχθῆ, ἔστω καὶ ἂν πρὸς τοῦτο χρησιμοποιοῦται ἀναχρονιστικῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιφανοῦς ἀστρονόμου καὶ φυσικοῦ φιλοσόφου τῶν νεωτέρων χρόνων, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀληθῶς Κοπερνίκειος Στροφή ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ.

* * *

Ὁ ΠΛΑΤΩΝ ἐξετάζων τὰς κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ ἐν χρήσει μεθόδους παρατηρεῖ ὅτι οὐδεμία ἐξ αὐτῶν εἶναι ἐπιτηδεῖα, ἵνα δι' αὐτῆς ἐπιτευχθῆ ἡ θεμελιώδης ἐσωτερικὴ μεταστροφή τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις εἶναι ἅμα καὶ θεμελιώδης μεταστροφή τῆς Φιλοσοφίας, ἡ ἀληθῶς Κοπερνίκειος Στροφή ἐν τῇ Φιλοσοφίᾳ.

« Αὐτοῦ γε ἐκάστου πέρι, ὃ ἔστιν ἕκαστον, ἄλλη τις ἐπιχειρεῖ μέθοδος ὁδῶ περιπαντὸς λαμβάνειν, ἀλλ' αἱ μὲν ἄλλαι πᾶσαι τέχναι ἢ πρὸς δόξας ἀνθρώπων καὶ ἐπιθυμίας εἰσὶν ἢ πρὸς γενέσεις τε καὶ συνθέσεις ἢ πρὸς θεραπείαν τῶν φνομένων τε καὶ συντιθεμένων ἅπασαι τετράφαται· αἱ δὲ λοιπαί, ἃς τοῦ ὄντος τι ἔφαμεν ἐπιλαμβάνεσθαι, γεωμετρίας τε καὶ τὰς ταύτη ἐπομένας, ὁρῶμεν ὡς ὄνειρώττουσι μὲν περὶ τὸ ὄν, ὕπαρ δὲ ἀδύνατον αὐταῖς ἰδεῖν, ἕως ἂν ὑποθέσει χρώμεναι ταύτας ἀκινήτους ἕωσι, μὴ δυνάμεναι λόγον διδόναι αὐτῶν. ᾧ γὰρ ἀρχὴ μὲν ὃ μὴ οἶδε, τελευτὴ δὲ καὶ τὰ μεταξὺ ἐξ ὃ μὴ οἶδε συμπλέκεται, τίς μηχανὴ τὴν τοιαύτην ὁμολογίαν ποτὲ ἐπιστήμην γενέσθαι; »¹.

1. ΠΛΑΤΩΝ. Πολιτεία Z 533 B.